

NFY:n toiminnan lähtökohdista

Filosofia on perinteisesti ollut hyvin miesvaltainen ala, jonka piiristä naisten on ollut vaikea löytää naispuolisia esikuvia ja tiennäyttäjiä. Suomessa naisfilosofian kehitys näyttää pysähtyneen tai jopa menneen taaksepäin, jos sitä arvioidaan filosofian instituutioiden sisäisen sukupuolitetoisuuden näkökulmasta.

Perustaessamme Suomen nais- ja feministifilosofien yhdistystä (NFY) vuonna 2012 naispuolisilla filosofian opiskelijoilla ei esimerkiksi enää ollut samanlaista innoittavaa tukea opintoihinsa ja tutkimuksiinsa kuin 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa. Kiinnitimme huomiota myös siihen, että kansainvälisen uran luoneita suomalaisia naisfilosofejia on enemmän kuin koskaan. Heidän teoksensa kuitenkin harvoin nostetaan esille kotimaassa, olipa kyse sitten kirja-arvioista tai tutkintovaatimuksiin valikoitumisesta. Tämäntapaiset puutteet ovat kauaskantoisia erityisesti kasaantuessaan ja yhdistyessään vertaistuen ja roolimallien puutteeseen. Ne voivat myös synnyttää epäilyksen siitä, ettei naisilla tai feministisestä filosofiasta kiinnostuneilla ole mahdollisuutta tunnistaa itseään tai tulla tunnistetuiksi filosofeina.

Viime vuosina suurlaitosten yhteiset tasa-arvoselvitykset sekä filosofiaoppiaineiden omat tasa-arvokyselyt ja laitosar-

vioinnit ovat osaltaan havainnollistaneet yliopiston sukupuolittuneita käytäntöjä: sukupuolella todettiin olevan merkitystä urakehityksessä, palkkauksessa sekä esimerkiksi pro gradu -tutkielmien arvioinnissa¹. Eräässä filosofiaoppiaineen tasa-arvokyselyssä vastaajat toivat esille suuren joukon syrjiviä toimintatapoja ja tilanteita, joista vakavimpana mainittiin seksuaalinen häirintä². Selvityksissä nuoret naiset raportoivat näkymättömyyden ja siitä johtuvan epävarmuuden tunteesta. Etäisyys oppiaineen henkilökuntaan vaikuttaa kielteisesti integroitumiseen ja saattaa johtaa siihen, että opiskelija jää yksin filosofisten kiinnostuksen kohteidensa kanssa. Ei myöskään ole sukupuolen kannalta neutraalia, mitkä tutkimusaiheet ja teoriakehykset asetetaan tieteellisesti arvostetuimpaan asemaan oppiaineissa. Selvityksissä on tullut esille näkemyksiä, joiden mukaan sukupuolta koskeva teoria tai naistutkimus ei kuulu filosofiaoppiaineen alaan³.

Filosofian oppiaineiden tavassa toimia, tukea ja kannattaa voi olla eroja eri yliopistojen ja laitosten välillä, mutta yleisesti ottaen filosofian harjoittamiseen liittyvät ongelmalliset käytännöt ovat tutkittuja ja kansainvälisesti tunnistettuja. Feministifilosofit Suomessa ja ulkomailla ovat käsitelleet selvityksissä ilmi tulleita ongelmia jo 1980-luvusta alkaen ja laatineet niihin parannusehdotuksia.⁴ Jotkut filosofit jopa argumentoivat, että vain filosofiakäsitystemme syvälinen kritiikki ja uudistaminen sekä filosofisten instituutioiden muokkaaminen avoimemmiksi vaikeidenkin konfliktien kautta voi todella avata filosofian instituutiot naisille⁵.

Saatujen tutkimustulosten, vähemmänkään radikaalien, hyödyntäminen filosofisten käytäntöjen kriittisessä tarkastelussa ja uudistamisessa on kuitenkin jostakin syystä jäänyt joko kokonaan tekemättä tai viivästynyt kohtalokkaasti. Yliopistojen haluttomuus tai kyvyttömyys ratkaista näitä filosofian elinvoimaisuuteen ratkaisevasti vaikuttavia ongelmia on johtanut siihen, että niiden käsitteleminen on joko ulottunut tai siirtynyt julkiseen keskusteluun. Tätä kehityskulkua heijastavat esimerkiksi tuoreet kirjoitukset *The New York Times*issa sekä *The Guardian*issa.⁶

Paikatakseen osaltaan muun muassa yllämainittuja puutteita NFY on kehittänyt jäsenistönsä tarpeista lähteviä, sosiaalisesti ja ammatillisesti toimivia foorumeita.⁷

**Saara Hacklin, Virpi Lehtinen,
Erika Ruonakoski & Sanna Tirkkonen**

Viitteet & Kirjallisuus

- 1 Tuija Kirkinen & Outi Pajala, *Helsingin yliopiston filosofian, historian, taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitoksen tasa-arvoselvitys 2011*. Helsingin Yliopisto, Helsinki 2011; Sini Terävä, Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus opiskelijan näkökulmasta. Esitelmä yliopistojen tasa-arvopäivillä 17.–18.4.2012; *Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan tasa-arvoselvitys 2010–2011*. Toim. Annukka Valkeapää. HY:n Valtiotieteellinen tiedekunta, Helsinki 2011.
- 2 Tiedote filosofian laitoksen tasa-arvokyselystä 2008. Helsingin yliopisto, 17.9.2008.
- 3 Sama.
- 4 Esim. Michèle Le Doeuff, Long Hair, Short Ideas. Teoksessa *The Philosophical Imaginary* (L'imaginaire philosophique, 1980). Käänt. Colin Gordon. Continuum, New York, London 2002; Sara Heinämaa, Naisia filosofiassa! Teoksessa *Spiritus Animalis*. Toim. Sara Heinämaa, Martina Reuter & Mikko Yrjönsuuri. Gaudeamus, Helsinki 2003; Virpi Lehtinen, Sukupuoli ja filosofinen tyyli. Teoksessa *Feministinen filosofia*. Toim. Johanna Oksala & Laura Werner. Gaudeamus, Helsinki 2005, 5–67; Sally Haslanger, Changing the Ideology and Culture of Philosophy. Not by Reason (Alone). *Hypatia*. Vol. 23, No. 2, 2008, 210–223.
- 5 Esim. Le Doeuff 2002; Phenomenology Never Goes Out of Date. Susanna Siegel Interviewed by Richard Marshall. *3:AM Magazine*, 20.9.2013. www.3ammagazine.com/3am/phenomenology-never-goes-out-of-date/
- 6 *Women in Philosophy* -sarjan viisi tekstiä. *The Stone, The New York Times*. <http://opinionator.blogs.nytimes.com/tag/women-in-philosophy/> [Suomennos Linda Martín Alcoffin puheenvuorosta on julkaistu tässä lehdessä sivuilla 111–112. – Toim. huom.]; Jonathan Wolff, How Can We End the Male Domination of Philosophy? *The Guardian*, 26.11.2013. www.theguardian.com/education/2013/nov/26/modern-philosophy-sexism-needs-more-women
- 7 Yhdistyksen sivut löytyvät osoitteesta: <http://nfyx.wordpress.com/>